

Politikararnir mugu taka stöðu til røktarheimsmálið:

Ein ring og dýr loysn at hava røktarsjúklingar á sjúkrahúsi

Avgerandi neyðugt at byggja røktarheim í Suðurstreymi

Røktarheimsspurningurinn í Suðurstreymoy er nær tengdur at kjakinum viðvíkjandi útygging av føroyska sjúkrahúsvirkinum. Í dag eru nógv vanlig seingjarpláss á okkara sjúkrahúsum upptikin av røktarsjúklingum. Hetta er bæði ein ring og ein dýr loysn. Røktarsjúklingarnir mugu nú fáa aðrar umstøður. Her eru fleiri møguleikar: heimabúgvandi, á ellisheimi, í vardum íbúðum osfr. Men hvussu so vikur og vendir, so slepst ikki undan at byggja eitt røktarheim í Suðurstreymi, tí tað eru mong eldri fólk, sum hava so mong brek, at tey mugu vera á einum røktarheimi.

Tað er m.a. henda spurningin Tíðindablaðið Söslalúrin tosar við J. A. Sørensen sjúkrahússtjóra um, í hesum fyrra partinum um ætlaðu sjúkrahúsútyggingina í Føroyum. Seinni parturin kemur leygdagin.

J. A. Sørensen situr sum skrivari í Ráðleggingarnevndini, ið varð sett fyrri nøkrum árum síðani at koma við uppskoti um útygging av føroyska sjúkrahúsvirkinum fram til 1992

Tað fyrsta, sum hendi í sjúkrahúsmálinum var, at ein meiriluti og ein minniluti í Ráðleggingarnevndini góvu álit frá sær 1. august 1980. Nú eru tað so gingin tvey og eitt hálvt ár, síðani álitini vórðu liðug.

Ráðleggingarnevndin er ein ráðgevandi nevnd, sum skal koma við uppskoti um, hvussu sjúkrahúsvirkið skal siggja út í framtíðina.

Tað eru so landsstýrið og lögtingin, sum skulu avgera, hvussu hesin útviklingur skal vera næstu árin.

Fylgja við gongdini í Danmark

Ætlanin er at fylgja við gongdini í Danmark, tí Danmark kemur jú inn í myndina hvat viðvikur føroyska sjúkrahúsvirkinum bæði viðvíkjandi bygging og rakstri. Higar til hevur ríkið í samband við bygging latið eina helvt í studning og eina helvt í statsláni.

Viðvíkjandi rakstrinum av sjúkrahúsvirkinum hevur staturin goldið til viðgerð av líkamligum sjúkum — síðani vit finga sjúkrahúslógina í 1977 — 50% av nettorakstrarútreiðslunum t.v.s. rakstrarútreiðslurnar minus inntøkur hjá sjúkrahúsinum te. fyrst og fremst húsaleiga.

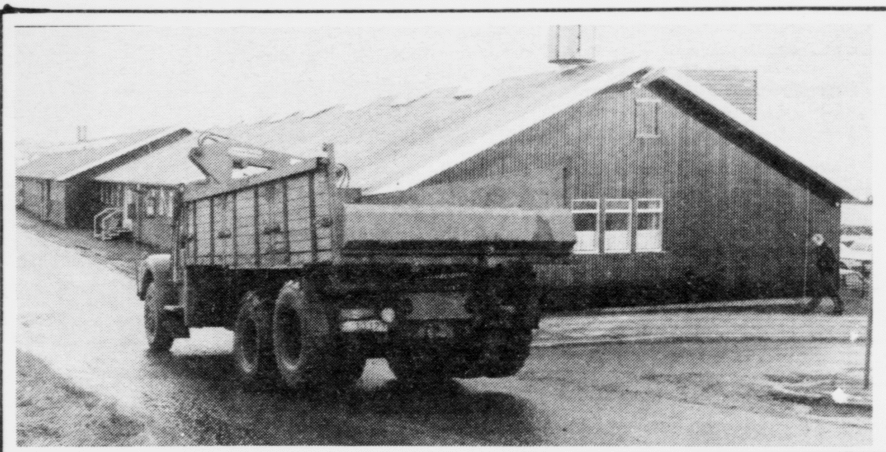
Til psykiatrisku deildina hevur staturin veitt ein blokkstudning, sum er

grundaður á rakstrarútreiðslurnar í 1976. Tvs. at ríkið í prinsippinum rindar 100% av rakstrarútreiðslunum á psykiatrisku deild. Í praksis hevur tað vist seg, at lønar- og prishækkingar hava verið stórrí enn hækkingarnar í blokkstudninginum.

Enn eingin broyting í studningsskipanini

Tað er í løtuni eingin ætlan um at broyta studningsskipanina. Tað sat annars ein nevnd fyrri nøkrum árum síðani. Hon skuldi koma við einum uppskoti um broytingar í studningsskipanini serstakliga viðvíkjandi blokkstudningi. Hetta arbeiði er so ikki komið víðari. Men her var so ætlanin — á teimum stóru økjum t.d. Heilsuverkinum — at broyta studningsskipanina soleiðis, at tað blivu 25% sum vanligur studningur roknað út frá rakstrarútreiðslunum, meðan 25% skuldu virka sum ein blokkstudningur. Hetta hevði so fært við sær, at vit sjálvi skuldu til at gjalda meira, um vit ætla okkum til at víðka um virksemi hjá sjúkrahúsvirkinum. Men fyrirbils er so eingin broyting hend á hesum økinum.

Viðvíkjandi ætlanini at fylgja danska mynstrinum um við ráðlegging, so skulu bæði danir og føroyingar 4. hvørt ár endurskoða sjúkrahúsvirkið. Tvs. í Danmark í næsta ár.

Røktardeildin eigur at niðurleggjast. Nýtt røktarheim má byggjast í Suðurstreymoy

J. A. Sørensen, sjúkrahússtjóri

Hetta er so tengt at tí, at myndugleikar í Danmark hava jú eisini eitt orð at siga, tí peningurin kemur jú higani til føroyska sjúkrahúsvirkið.

Landsstýrið og lögtingin mugu taka stöðu

J. A. Sørensen, sjúkrahússtjóri, sum er skrivari í Ráðleggingarnevndini sigur, at nevndin hevur havt fleiri fundir síðani álitini komu frá einum minni- og einum meiriluta, men hevur ikki kunnað gjørt nakað, tí henni tørvar eina stóðutakan frá landsstýri og lögtingi. Hesi stóðutakan hevur nevndin so biðað eftir í meira enn tvey ár.

Tey uppskot, sum Ráð-

leggingarnevndin hevur gjørt siga so nakað um útyggingina av sjúkrahúsvirkinum fram til 1992. Landsstýrið hevur síðani sent álitini til ummælis hjá landslækanum, sum síðani eisini er komin við einum ummæli. Hetta var í byrjanini av 1981. Síðani eru hesi álit send Heilsustýrinum í Danmark fyrri at fáa viðmerkingar hiðani. Hetta er neyðugt, tí vit vita at skulu vit gera broytingar í Føroyum og skulu vit søkja um pengar at byggja út fyrri, so skulu umsóknirnar ígjøgnum Heilsustýrið.

Heilsustýrið kom so við einum svari í februar 1982. Hesi fyra nevndu álitini og ummæli eru so grundarlagið undir tí umrøðu sum nú skal byrja á Føroya Løgtingi.

J. A. Sørensen leggur dent á, at stýrini fyrri sjúkrahúsinu kunnu einki gera fyrr enn stóðan hjá landsstýrinum og lögtinginum er greið.

Øll trý sjúkrahúsinu

Ætlanin er at byggja út og endurnýggja á øllum trimum sjúkrahúsinum, og tí er sera umráðandi at fáa politikaranar at taka stöðu til, hvussu henda útygging skal fara fram í framtíðina.

Hvorji mál eru at taka stöðu til í hesi útyggingarætlan?

Eitt mál er, hvar serdeildirnar skulu vera. Í hesum sambandi er tað so eisini ein stóðutakan til útygging, starvsfólka-

normering og innkeyp av tólum. Tað ber ikki bert til at taka stöðu til, at nú skulu vit byggja út har og har. Aftrat hesum fylgir nógv annað so sum héli, tól og starvsfólk. Hetta merkir bæði fløgur og rakstrarútreiðslur.

Hvat er so skotið upp at gera á teimum ymsu sjúkrahúsum?

Í Suðri er endurnýggjan av verandi sjúkrahúsi og ein minni uppbygging, í Klaksvík 2. og 3. byggistig, sum fevna um endurnýggjan av verandi sjúkrahúsi og uppbygging. Síðani liggur eisini eitt uppskot um at byggja Landssjúkrahúsið út.

Hvat skal gerast har?

Her verður hugsað um barnadeild, rannsóknarstovu og langtíðarviðgerð (langtíðsmedisin). Men tað er so ikki tikið stöða til, um vit skulu hava langtíðarviðgerð.

Vit vita jú at ein stóruspurningur í dag eru røktarsjúklingarnir. Verður ein slik deild við langtíðarviðgerð bygd, so kunnu vit lætt fáa trupulleikar. Tað eru fólk á sjúkrahúsinum, sum kunnu útskrivast, men sum pláss ikki er fyri aðrastaðni — á ellisheimum, røktarheimum ella heima.

Røktardeildin niðurleggjast

— heim byggjast

— Metir tú, at røktardeildin

skal niðurleggjast?

Eftir mínum tykki ja. Kunnu vit fáa íbúgvarnar her út og inn á annað pláss, har viðurskiptini eru meira hóskandi, so hava vit ikki tørv á hesum bygninginum. Har er so spurningurin, um vit skulu hava langtíðarviðgerð istaðin. Tað hevur Ráðleggingarnevndin ikki rættiliga tikið stöðu til. Men í álitinum stendur, at stöða má takast til langtíðarviðgerð, tá meiri fyriliggur um bygging av ellis- og røktarheimi.

Eftir mínum tykki er eingin grund til at hava ov nógv seingjarpláss á sjúkrahúsinum. Serliga um vit brúka hesi seingjarpláss til tað tey ikki eru ætlað til. Í Klaksvík vita vit eru helvtin av seingjarplássunum upptikin av røktarsjúklingum, á medisinsku deild á Landsjúkrahúsinum t.v.s. iroknað røktardeildina eru 40% røktarsjúklingar, á psykiatrisku deild er umleið helvtin av seingjarplássunum upptikin av røktarsjúklingum. Men her hevur so landsstýrið tikið ta stöðu, at eitt psykiatrisk røktarheim skal vera á psykiatrisku deildina.

Hetta mugu vit so rokna við nøkur ár út í framtíðina, tí ellis- og røktarheimini eru ikki ætlað psykiatriskum sjúklingum, serstakliga ikki teimum tyngnu.

Hugsa vit so um tað

Orð og myndir: Jan Müller